

7 වැනි පරිච්ඡේදය

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත මනිනු ලැබූ උද්ධමනය 2008 වසර අග දී සියයට 14.4 ක් වූ අතර, එය 2007 අග පැවති සියයට 18.8 සහ 2008 ජුනි මස පැවති සියයට 28.2 ක ඉහළ අගය හා සැසඳීමේ දී සැලකිය යුතු පහත වැටීමකි. උද්ධමනයෙහි මෙම පහත බැසීමට මහ බැංකුවෙහි දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය ඉවහල් වූ අතර, 2008 වසරෙහි වැඩි කාලයක් තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි අවධානය යොමු වූයේ අන්තර්ජාතිකව ඉහළ ගිය වෙළෙඳ භාණ්ඩවල මිල ගණන් හේතුවෙන් උද්ධමනය මත ඇති වන දෙවන වටයේ බලපෑම දේශීය ආර්ථිකය තුළ වඩා පුළුල්ව පැතිරයාම වැළැක්වීම සඳහාය. 2008 මැදභාගයේ පමණ සිට ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන් තීව්‍ර ලෙස පහත බැසීම මෙන්ම දේශීය සැපයුම් අංශයෙහි ඇති වූ හිතකර වර්ධනයන් එක් එක් භාණ්ඩයන්හි මිල ගණන් ඉහළ යාම සීමාවීමට උපකාරී විය.

ආනයනික භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යාම හේතුවෙන් දෙවැනි වටයේ දී උද්ධමනයට ඇති විය හැකි බලපෑම සීමා කිරීමේ අරමුණින් මහ බැංකුවෙහි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය වසරේ ප්‍රථම කාර්තු තුන තුළ දී තවදුරටත් දැඩි කරන ලදී. මෙය ප්‍රධාන වශයෙන් සංචිත මුදල් ඉලක්කයන් තව දුරටත් දැඩි වන සේ සංශෝධනය කිරීම සහ ඒ අනුව වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පහත බැසීමට අනුකූලව වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යාමට ඉඩ හැරීම තුළින් සිදු කරන ලදී. සංචිත මුදල් සඳහා ස්ථාපිත කරන ලද එම ඉලක්ක මහ බැංකුව සාර්ථකව ළඟාකරගත් අතර, මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදුවූ මුදල් සැපයුමෙහි සංකෝචනය, 2008 වර්ෂය තුළ ණය හා පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනය සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටීම තුළින් පිළිබිඹු වේ.

කෙසේ වුවද, 2008 අග වන විට මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයේ දිශාව වෙනස් වන්නට විය. 2008 සැප්තැම්බර් මැද පමණ සිට ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය තීව්‍රවත්ම ලොව වටා මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය අඩුවීම හේතුවෙන් දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ මත

7

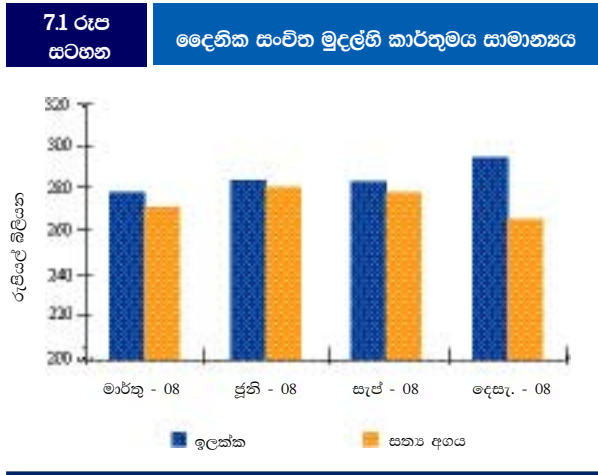
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

ඇතිවන බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක්ම ගැනීමට මහ බැංකුවට සිදුවිය. අර්බුදකාරී විදේශ ආර්ථික තත්ත්වය හේතුවෙන් දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතාව අඩුවීම නිසා මතුවන පීඩනයන් අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සපයන ලද අතර, මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙළෙඳපොළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය පහත වැටිණි. එබැවින් වෙළෙඳපොළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය ඉහළ නංවා දේශීය මුදල් සහ ණය වෙළෙඳපොළ ස්ථායී කිරීම සඳහා වාණිජ බැංකුවල සමස්ත රුපියල් තැන්පතු වගකීම් මත පනවා තිබූ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය 2008 ඔක්තෝබර් සහ නොවැම්බර් මාසයන්හි අවස්ථා දෙකක දී අඩු කිරීම තුළින් අමතර ද්‍රවශීලතාවය වෙළෙඳපොළට ලබා දීමට මහ බැංකුව විසින් පියවර ගන්නා ලදී. වෙළෙඳපොළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් සඳහා වන ප්‍රාථමික සහ ද්විතියික වෙළෙඳපොළවලින් මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ද මිලදී ගන්නා ලදී. වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය වර්ධනය කිරීමේ අමතර ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස මහ බැංකුවෙහි ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම තුළින් අරමුදල් ලබා ගැනීම මත පනවා තිබූ සීමාවන් ද 2008 ඔක්තෝබර් මාසය සඳහා බලපැවැත්වෙන පරිදි ලිහිල් කරන ලදී.

2009 පෙබරවාරි මස උද්ධමනය නති අංකයකට පත්වීමත් සමග අපේක්ෂිත මට්ටම ඉක්මවූ වේගයකින් ප්‍රථම කාර්තුව තුළ දී උද්ධමනය පහත බැසීම සිදු විය. එමගින් පෙනී යන්නේ ඉහළ උද්ධමන වකවානුවක් තුළ ප්‍රමාණාත්මක ඉලක්ක පිළිබඳව මහ බැංකුව තම අවදානය යොමු කිරීම වඩාත් සාර්ථක ක්‍රමෝපායක් වූ බවයි. ඒ අනුව උද්ධමනය පාලනය කිරීමට වඩාත් පහසු මට්ටමකට ළඟා වෙමින් පවතින බැවින්, තම මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හැසිරවීමට ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකවලින් සැදුම්ලත් පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව නැවතත් භාවිතා කිරීමට මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරයි.

7.2 මුදල් ප්‍රතිපත්තිය

මුදල් සමස්ත ඉලක්ක කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුව යටතේ, වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව සීමා කිරීමේ වඩාත් සෘජු ක්‍රමෝපාය තව දුරටත් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරමින් මහ බැංකුව විසින් සිය දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය 2008 වසර තුළ දී තව දුරටත් එලෙසම පවත්වාගෙන යන ලදී. මෙම ක්‍රමෝපාය යටතේ සංචිත මුදල් මත වඩාත් දැඩි ප්‍රමාණාත්මක පාලනයක් ඇති කිරීම කෙරෙහි මහ බැංකුවෙහි අවධානය යොමු වූ අතර, එමගින් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යාමට ඉඩ හරින ලදී. 2008 වසරේ දී සංචිත මුදල් සඳහා වන

ඉලක්ක, දෛනික සංචිත මුදල් හි කාර්තුව සාමාන්‍යය මත පදනම් වූ අතර, මෙයට පෙර 2007 වසරේදී අනුගමනය කරන ලද ක්‍රමෝපාය තුළ එම ඉලක්ක සකස් කරන ලද්දේ කාර්තුව අග සංචිත මුදල් මට්ටම මත පදනම්වය. මේ තුළින් යම් යම් අවස්ථාවල සංචිත මුදල් සැපයුමෙහි පැවතිය හැකි සංක්‍රමණික අයිතමවල බලපෑම් මගහරවා සංචිත මුදල් වර්ධනය නිසි පරිදි ඉලක්කගත මට්ටමට පවත්වාගත හැකි වේ. අධික ණය ප්‍රසාරණය බිඳ වැටීමත් සමග ඇති වූ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයෙන් පසුව බොහෝමයක් මහ බැංකු උද්ධමනය පාලනය කිරීම සඳහා මුදලෙහි පිරිවැය පාලනය කිරීමට අමතරව සාර්ව ආර්ථිකයෙහි උද්ගත වෙමින් පවතින යම් යම් අසමතුලිත තත්ත්වයන් මුල් අවස්ථාවෙහිම හඳුනාගැනීමට සහ ඒ තුළින් ආර්ථික ස්ථායීතාවයට ඇති විය හැකි අවදානම් නිරවද්‍ය කිරීමට ණය හා මුදල් සමස්තයන් නිරීක්ෂණය කිරීම සහ පාලනය කිරීම ද අවශ්‍ය බව හඳුනාගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේද උද්ධමනය ඉලක්ක කිරීමේ රාමුවක් තුළ වුවද මුදල් සමස්තයන්ට ඉහළ ප්‍රමුඛතාවක් දීමට අඛණ්ඩව කටයුතු කරනු ඇත.

2008 වසර සඳහා පුරෝකථනය කරන ලද සාර්ව ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් මත පදනම්ව, එම වසර සඳහා මූලික වශයෙන් සියයට 14.7 ක සංචිත මුදල් වර්ධනයක් ස්ථාපිත කරන ලද අතර, එය 2008 සහ ඉන් ඉදිරිය සඳහා වන මුදල් හා මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්මෙහි ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. කෙසේ වුවද, උද්ධමනය සහ උද්ධමන අපේක්ෂාවන් සීමා කිරීමට මෙන්ම ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතයෙහි වෙනසක් සිදු කරන ලද තත්ත්වය යටතේ දී පවා මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය නොවෙනස්ව පවත්වාගෙන යාමට හැකිවන ලෙස මෙම ඉලක්කයන් තවදුරටත් දැඩි කරමින් වසර තුළ දී තෙවතාවක් සංශෝධනය කරන ලදී. පළමු හා දෙවන සංශෝධනයන් පිළිවෙලින් 2008 අප්‍රේල් හා ජූලි මාසයන් තුළ දී සිදු කරන ලද අතර එයට හේතු

වූයේ විශේෂයෙන් ඉන්ධන ඇතුළු ඇතැම් වෙළෙඳ භාණ්ඩවල පාලිත මිල ගණන් ඉහළ යාමත් සමග ඉහළ යන උද්ධමනය සහ උද්ධමන අපේක්ෂාවන් හි බලපෑම ද හේතුවෙන් නිශ්චිතවම දෙවන වටයේ බලපෑම තුළින් උද්ධමනය ඉහළ යාමේ ප්‍රවණතාවක් ඇති බව හඳුනා ගැනීමයි. මේ අනුව සංචිත මුදල්හි වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධන ඉලක්කය අප්‍රේල් මස දී සියයට 12.5 දක්වා ද, පසුව ජූලි මාසයේ දී සියයට 11.75 දක්වා ද තවදුරටත් පහත දමන ලදී. නොවැම්බර් මාසය තුළ දී අවසාන වරට සිදුකළ සංශෝධනය තුළින් එම ඉලක්කය සියයට 9.7 දක්වා තවදුරටත් අඩු කරන ලද අතර, එයට හේතු වූයේ අවසාන කාර්තුව තුළ දී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාත පහත හෙලීම තුළින් ඇතිවිය හැකි ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑම ඉවත් කිරීමයි. සංචිත මුදල් ඉලක්කයන්හි සිදු කරන ලද මෙම වෙනස්කිරීම් සහ එම ඉලක්කගත මට්ටම් තුළ සංචිත මුදල් පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය පරිදි වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීමට ගන්නා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවලට අනුකූලව වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික සාපේක්ෂව ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි.

සංචිත මුදල් ඉලක්කයන්ට අනුකූලවන ලෙස වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පවත්වා ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව දැඩි විවට වෙළෙඳ කටයුතු මත ද රඳා පැවතිණි. ඒ අනුව විවට වෙළෙඳ කටයුතු වඩාත් ක්‍රමවත් කිරීම සඳහා මහ බැංකුවෙහි නිත්‍ය පහසුකම වෙත වෙළෙඳපොළ සහභාගිකරුවන්ට ලබා දී තිබූ ප්‍රවේශය සීමා කරන ලදී. 2007 දෙසැම්බර් 3 සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය යටතේ වාණිජ බැංකු හා ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට මහ බැංකුවෙහි ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම තුළින් මුදල් ලබා ගත හැකි වාර ගණන 4 දක්වා සීමා කරන ලදී. මෙය 2008 පෙබරවාරි 22 සිට 3 වරක් දක්වා තවදුරටත් අඩු කරන ලදී. තවද, මේ ආකාරයෙන් යම් දිනක මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය යටතේ සපයනු ලබන අරමුදල් ප්‍රමාණය එදින මහ බැංකුව විසින් ඇස්තමේන්තු කරන ලද සමස්ත වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා හිඟයට පමණක් සීමා කෙරිණි. මෙම සීමාවන් ඉක්මවා ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම යටතේ අරමුදල් ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි සියයට 19 ක් වූ දඩ පොලී අනුපාතිකයකට එම පහසුකම් ලබා දෙන ලදී. තම දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය බලපැවැත්වීමේ අරමුණින්, විදේශ වත්කම් පහත බැසීමේ හේතුවෙන් උද්ගත වූ ද්‍රවශීලතා හිඟය අවම කිරීමට අවශ්‍ය වූ අවස්ථාවන්හි දී හැර ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙන් මෙන්ම විශේෂ නිකුත්වීම් දී ද මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිල දී ගැනීමෙන් වැළකී සිටින ලදී.

ගෝලීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙහි ඇති වූ දැඩි අහිතකර වර්ධනයන්ගෙන් දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ මත ඇතිවන අහිතකර බලපෑම අවම කිරීම සඳහා

විශේෂයෙන්ම වසරෙහි අවසාන කාර්තුව තුළ දී මහ බැංකුව විසින් පියවර කිහිපයක්ම ගන්නා ලදී. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි වූ පීඩනයන් සමනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් එම වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස උද්ගත වූ රුපියල් ද්‍රවශීලතා හිඟය අවම කිරීම සඳහා ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට මෙන්ම වාණිජ බැංකුවලට මහ බැංකුවෙහි ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය යටතේ අරමුදල් ලබා ගැනීමට ඇති අවස්ථාව 2008 ඔක්තෝබර් 02 සිට තාවකාලිකව ලීන් මාසයකට වාර 3 සිට 6 දක්වා ඉහළ නැංවූ අතර, ඔක්තෝබර් 15 සිට මෙය වාර 10 ක් ලෙස තවදුරටත් ඉහළ නංවන ලදී. එසේ වුවද, ව්‍යාපාරිකය වඩාත් යහපත් මට්ටමකට පත්වීමත් සමග 2008 නොවැම්බර් 1 සිට එය යලිත් වාර 3 ක් දක්වා අඩු කරන ලදී. තවද, ඉහළ ගිය වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා හිඟයට පිළියමක් ලෙස වාණිජ බැංකුවල රුපියල් තැන්පතු වගකීම් මත පනවා තිබූ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය 2008 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී පදනම් අංක 75 කින් ද, නොවැම්බර් මාසයේ දී තව දුරටත් පදනම් අංක 150 කින් ද සියයට 7.75 දක්වා අඩු කරන ලදී. මෙමගින් වෙළෙඳපොළට රුපියල් බිලියන 24.5 ක් පමණ වූ අතිරේක ද්‍රවශීලතාවයක් මුදාහැරීමට හැකි වූ අතර, එමගින් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල අනවශ්‍ය ඉහළ යාම් වැළැක්වීමට හැකි විය. මෙයට අමතරව, ඇතැම් වර්ගවල ආනයනයන් සඳහා වන ණය ඉල්ලුම සීමා කිරීම සඳහා විවක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ද හඳුන්වා දෙන ලදී. ඇතැම් වර්ගවල වාහන ආනයනය සඳහා ණයවර ලිපි විවෘත කිරීම සඳහා අදාළ වන ආන්තික තැන්පතු අවශ්‍යතාවය සියයට 100 සිට සියයට 200 දක්වා ඉහළ දැමීම, අත්‍යවශ්‍ය නොවන භාණ්ඩ කාණ්ඩ 44 ක් සඳහා ණයවර ලිපි විවෘත කිරීමේ දී මෙන්ම ප්‍රතිග්‍රහණය මත ලියවිලිය යන පදනම මත එම භාණ්ඩ ආනයනය කිරීමේ දී ද සියයට 100 ක් වූ ආන්තික තැන්පතු අවශ්‍යතාවන් පැනවීම මෙයට ඇතුළත් විය. මෙම ආන්තික අවශ්‍යතාවන් සපුරාලීම සඳහා ණය ලබා දීමට බැංකුවලට අවසර නොදෙන ලදී.

ඉහළ ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන්වල බලපෑම මත දේශීය මිල ගණන් ද ඉහළ යාම හේතුවෙන් උද්ධමනය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය ද, මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය ආර්ථිකයේ උද්ධමන පීඩනයන් සීමා කිරීමට ඉවහල් විය. කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය (පාදක වර්ෂය = 2002) මගින් මනිනු ලබන උද්ධමනය, 2007 අග පැවති සියයට 18.8 සිට අඛණ්ඩ ලෙස ඉහළ යමින් 2008 ජූනි වන විට සියයට 28.2 ක් විය. මේ සඳහා ඇතැම් පරිපාලිත මිල සහිත අයිතමයන් වන

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

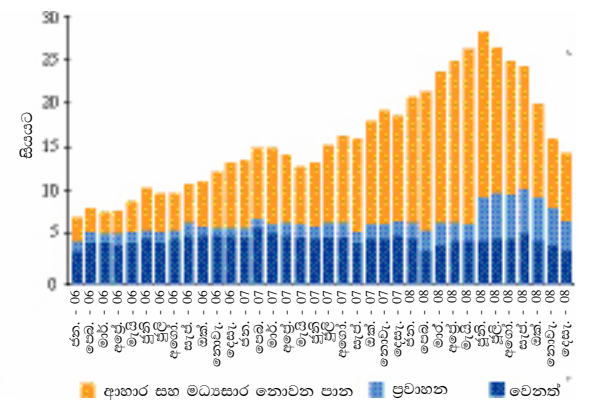
භූමිතෙල්, පෙට්‍රල් හා ඩීසල්වල මිල ගණන්, ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් තීව්‍ර ලෙස ඉහළ යාමට අනුකූලව ඉහළ නැංවීමත්, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රවාහන ගාස්තු ඉහළ යාමත් හේතු විය. විශේෂයෙන්ම ආහාර ද්‍රව්‍ය ඇතුළු සෙසු වෙළෙඳ භාණ්ඩවල ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් අප්‍රේල් මස පමණ දක්වා අඛණ්ඩව ඉහළයාම දේශීය මිල ගණන් මත සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති කරන ලදී. කෙසේ වුවද, 2008 දෙවන භාගයේ සිට මෙම මිල ඉහළයාමේ ප්‍රවණතාවය වෙනස්වී මිල අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණි. මෙහි බලපෑම සහ අඛණ්ඩව මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරමින් පැවති ඉල්ලුම් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තීන්ගේ බලපෑම තුළින් මතුපිට උද්ධමනය (headline inflation) 2008 දෙසැම්බර් වන විට වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත සියයට 14.4 දක්වා පහත වැටිණි. 2009 පෙබරවාරි මස වන විට උද්ධමනය තවදුරටත් සියයට 7.6 දක්වා පහත වැටිණි. මේ අතර, බැහැර කිරීමේ ක්‍රමයට අනුව පාරිභෝගික මිල දර්ශකයෙන් ආහාර හා බලශක්ති යන කාණ්ඩවල මිල ගණන් ඉවත් කිරීමෙන් සකස් කරන ලද මූලික උද්ධමන (core inflation) මාපකයෙන් නිර්ණය කරන අන්දමට 2008 සැප්තැම්බර් මස සියයට 18.7 ක උච්චතම මට්ටමට පත්වූ මූලික උද්ධමනය ද 2008 අග වන විට සියයට 15.7 දක්වා අඩු විය. මෙය 2009 පෙබරවාරි වන විට සියයට 14.1 දක්වා තව දුරටත් පහත වැටිණි.

උද්ධමනයෙහි ඇති වූ මෙම හිතකර වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකයන්ගෙන් සැලුම්ලත් පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරමින් පවතී. මේ අනුව ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් තුළින් අරමුදල් ලබාගැනීම මත පනවා තිබූ දඩ පොලී අනුපාතිකය, 2009 මේ දක්වා පදනම් අංක 425 කින් සියයට 14.75 දක්වා අවස්ථා තුනක දී අඩු කරන ලදී. තවද, මහ බැංකුව විසින් 2009 පෙබරවාරි මස තුළ දී

7.2 රූප සටහන උද්ධමනය සඳහා ආනයනික අයිතමවල දායකත්වය

7.3 රූප සටහන උද්ධමනය සඳහා ප්‍රධාන කාණ්ඩවල දායකත්වය

ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතික, පිළිවෙළින් සියයට 10.25 සහ සියයට 11.75 දක්වා පදනම් අංක 25 කින් පහත දමන ලදී.

වසර තුළ දී තම ප්‍රතිපත්ති තීරණ හා ඒ සඳහා පදනම් වූ කරුණු පිළිබඳව කාලීනව මහජනතාව දැනුවත් කරමින් මහ බැංකුව විසින් තවදුරටත් තම සන්නිවේදන කටයුතු අඛණ්ඩව සිදුකරගෙන යන ලදී. සන්නිවේදන කටයුතු තුළින් මහජනතාවගේ අපේක්ෂාවන් හා මහ බැංකුවෙහි අදහස් අතර ඇති පරතරය අවම වන අතර, වෙළෙඳපොළ සහභාගි වන්නන්ට කෙටිකාලීනව පුරෝකථනයන් කිරීමට ඇති හැකියාව වැඩිදියුණු වීම තුළින් මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති තීරණවලට අනුව වෙළෙඳපොළ හැඩගැසීම වඩාත් සුමට වනු ඇත. සන්නිවේදනය සහ විශ්වාසනීයත්වය යන දෙඅංශයම එක්වූ විට එය උද්ධමන අපේක්ෂාවන් සීමා කිරීමට ද උපකාරී වේ. පුවත්පත් නිවේදනවලට අමතරව, ආර්ථික විද්‍යාව හා මූල්‍ය විෂයයන්හි විවිධ මාතෘකා යටතේ මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද විවිධ ප්‍රකාශන ද මහජනතාවට ලබා දෙන ලදී. තවද, මහ බැංකුවෙහි ප්‍රසිද්ධ දේශනවල දී මෙන්ම වෙනත් සම්මන්ත්‍රණවල දී සම්පත්ආයකයින් ලෙස කටයුතු කරමින් ආර්ථිකය සහ එහි වර්ධනයන් හා ගැටලු පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුවත්භාවය වර්ධනය කිරීමට මහ බැංකු නිලධාරීන් විසින් කටයුතු කරන ලදී. තම දෛනික කටයුතු සිදුකිරීමේ දී වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන් හා පාර්ශ්වකරුවන් සමග දිගින් දිගටම තම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. තම මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය පිළිබඳව තීරණ ගැනීමේ දී මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශක කමිටුවෙහි අදහස් ද සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

මහජනතාවගේ උද්ධමන අපේක්ෂාවන් පහත බැසීම තුළින් මහ බැංකුවේ සන්නිවේදන ක්‍රමෝපායන් හි සඵලතාව පිළිබිඹු වේ. මහජනතාවගේ අපේක්ෂාවන් අනුව ඔවුන් විසින් ඉදිරියේ දී පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන උද්ධමනයෙහි පහත බැසීමක් ඇති බව උද්ධමන අපේක්ෂා පිළිබඳව සිදුකරනු ලබන සමීක්ෂණවලින් පෙනී යයි. මේ අනුව, මෙම සමීක්ෂණ තුළින් ගණනය කරනු ලබන අපේක්ෂිත උද්ධමනය, සහ මහ බැංකුවෙහි පුරෝකථනය කරනු ලබන උද්ධමනය අතර පරතරය අඩුවීමත් පෙන්නුම් කෙරේ. මෑතක දී පවත්වන ලද සමීක්ෂණ වාර්තා අනුව උද්ධමනය ඉදිරි මාස තුළ දී තවදුරටත් පහත බසිනු ඇතැයි ද 2009 තුළ එය පහත් හා ස්ථායී මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි ද අපේක්ෂිත බව පෙන්නුම් කරයි.

7.3 මුදල් හා ණය සමස්තයන්ගේ වර්ධනයන්

මුදල් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව

දැඩි සංචිත මුදල් ඉලක්ක හා ගැලපෙන අයුරින් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පවත්වාගෙන යනු ලැබිණි. වසරේ පළමු මාස 8 තුළ මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයක් පැවති අතර, එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙත විදේශ ආයෝජන ගලාඒම් හේතුවෙන් විදේශ විනිමය ලැබීමට පෙර කොටසක් මහ බැංකුව මිල දී ගැනීම සහ රජය වෙත ලබාදුන් මහ බැංකු අත්තිකාරම් සීමාවේ ඉහළ යෑමය. මෙම අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු ස්ථාවර සහ එක්දින පදනම මත දැඩිව ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය විය. මෙම කාලය තුළ එක්දින පදනම මත ප්‍රතිචක්‍රණම් පහසුකම් යටතේ වෙළෙඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීමට අමතරව, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව ස්ථිර පදනමක් මත අවශෝෂණය කිරීම සඳහා රුපියල් බිලියන 26.6 ක භාණ්ඩාගාර බිල්පත් අලෙවි කරන ලදී. මහ බැංකුව වෙතැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් වෙළෙඳපොළෙහි පැවැති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා ඉතා කෙටි කල්පිරීමකින් යුත් සුරැකුම්පත් මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලදී.

කෙසේ නමුත්, 2008 සැප්තැම්බර් මස සිට මෙතෙක් පැවති ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයේ වෙනස්වීමක් සිදු වූ අතර, එයට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල්හි පැවති දැඩි ද්‍රවශීලතා හිඟයේ බලපෑම් ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අර්බුදය තිවු වීමත් සමග භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙත පැවති විදේශ ආයෝජන ඉවත් වීමත් සමග විදේශ විනිමය රටින් පිටතට ගලා යාම සිදුවිය. එමෙන්ම

රජයට අපේක්ෂිත පරිදි විදේශ මූල්‍යන ලබා ගැනීමට ද නොහැකි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ ඇතිවූ පීඩනය හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතිකය තියුණු ලෙස අවප්‍රමාණය වීම වැළැක්වීමට වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සපයමින් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ මැදිහත්වීම් කිරීමට මහ බැංකුවට සිදු විය. මේ හේතුවෙන් 2008 වසරේ අවසාන කාර්තුවේ වැඩි කාලයක් තුළ මුදල් වෙළෙඳපොළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවයේ හිඟයන් දක්නට ලැබුණි. මෙම ද්‍රවශීලතා හිඟයට පිළියමක් ලෙස මහ බැංකුව විසින් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම තුළින් වෙළෙඳපොළට රුපියල් බිලියන 24.5 ක් සපයනු ලැබීය. එමෙන්ම මහ බැංකුව ප්‍රාථමික මෙන්ම ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ තුළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිල දී ගැනීම තුළින් ද වෙළෙඳපොළට ද්‍රවශීලතාවය සැපයූ අතර තවදුරටත් පැවති ද්‍රවශීලතා හිඟය ප්‍රතිචක්‍රණම් ගනුදෙනු තුළින් සපයනු ලැබීය. එක් දිනකට වඩා වැඩි කාලයක් සඳහා ප්‍රතිචක්‍රණම් පහසුකම් සැලසීමට ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබූව ද, වැඩි ඉල්ලුමක් පැවතියේ එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම සඳහාය.

සංචිත මුදල්

2008 වර්ෂය තුළ සංචිත මුදල් වර්ධනය කාර්තුවම ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වාගෙන යෑම මහ බැංකුව විසින් සාර්ථකව සිදු කරන ලදී. කාර්තුවම ඉලක්ක අවස්ථා තුනක දී සංශෝධනය කළ අතර, ඒ තුළින් සංචිත මුදල් වර්ධනයේ වාර්ෂික සාමාන්‍යය සියයට 9.7 දක්වා පහත හෙලන ලදී. කෙසේ නමුත් ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදයෙන් පැන නැගුණු ද්‍රවශීලතා හිඟය විසින් ඉල්ලුම් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තීන්ගේ බලපෑම තිවු කළ බැවින් ඒ තුළින් සංචිත මුදල් හි වර්ධනය වසරේ අග කාලය තුළ දී ඉලක්කගත මට්ටමට වැඩි වේගයකින් අඩු විය. ඒ අනුව, සංචිත මුදල්වල වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනය 2008 අවසානය වන විට සියයට 8.5 ක් පමණක් විය. මෙකී වර්ධනයන්හි බලපෑමෙන් වසර තුළ නව මුදල් නිකුතුව රුපියල් බිලියන 4 ක් පමණක් වූ අතර, එයට සාපේක්ෂව 2007 හි නව මුදල් නිකුතුව රුපියල් බිලියන 24.6 ක් විය.

වසරේ පළමු කාර්තුව 3 තුළ සංචිත මුදල් හි වර්ධනයට පාදක වූයේ මහ බැංකුවෙහි ශුද්ධ විදේශ වත්කම්වල ඉහළ යෑම වූ අතර, එම කාලපරිච්ඡේදය තුළ එහි ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩු විය. මෙම උපනතිය වසරේ 4 වන කාර්තුව තුළ දී වෙනස් වී, ශුද්ධ විදේශ වත්කම් අඩු වූ අතර, ශුද්ධ දේශීය වත්කම්වල සැලකිය යුතු වර්ධනයක් සිදු විය. වසරේ පළමු කාර්තුව 3 තුළ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ඉහළ යෑමට හේතුවූයේ රජය විසින් සාමූහික ණයක් ලෙස ලබාගත් එ.ජ.ඩොලර් දහ ලක්ෂ

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7.1 සංඛ්‍යා සටහන

සංචිත මුදල් සහ පුළුල් මුදල් සඳහා තුඩුදුන් සාධක

රුපියල් බිලියන

ශීර්ෂය	2007 අවසානයට	2008 අවසානයට (අ)	වෙනස			
			2007		2008	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
සංචිත මුදල්	264.4	268.4	24.6	10.2	4.0	1.5
මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	292.9	167.7	63.1	27.4	-125.2	-42.7
මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	-28.5	100.7	-38.5	-384.9	129.2	453.2
පුළුල් මුදල් (M₂)	1,404.0	1,522.8	199.5	16.6	118.8	8.5
ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	228.0	97.3	56.8	33.2	-130.7	-57.3
මූල්‍ය අධිකාරිය	292.9	167.7	63.1	27.4	-125.2	-42.7
වාණිජ බැංකු	-64.9	-70.5	-6.2	10.6	-5.5	-8.5
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	1,176.0	1,425.5	142.6	13.8	249.5	21.2
දේශීය ණය	1,607.8	1,897.5	225.8	16.3	289.7	18.0
රජයේ ණය ගැනීම් (ශුද්ධ)	374.1	572.0	16.8	4.7	197.9	52.9
මූල්‍ය අධිකාරිය	101.1	217.4	-11.9	-10.5	116.3	115.0
වාණිජ බැංකු	273.0	354.7	28.7	11.7	81.6	29.9
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දෙන ලද ණය	49.2	47.0	17.6	55.8	-2.2	-4.4
පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය	1,184.5	1,278.5	191.3	19.3	94.0	7.9
අනෙකුත් අයිතම (ශුද්ධ)	-431.8	-472.0	-83.2	-23.8	-40.2	-9.3

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

150, වාණිජ බැංකුවල අක්වෙරළ බැංකු ඒකක මගින් ලබාගත් ණය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 75, එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25 ක ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුතු, විදේශ ව්‍යාපෘති ණය හා දීමනා සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර විදේශීය ආයෝජකයින්ට විකිණීම තුළින් ඇති වූ අතිරික්ත විදේශ විනිමය මහ බැංකුව මිල දී ගැනීමයි. සංචිත මුදල් ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වාගෙන යෑම සඳහා විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු තුළින් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීමට මහ බැංකුව වෙනැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම සිදුවූ බැවින්, ශුද්ධ දේශීය වත්කම්වල සැලකිය යුතු අඩුවීමක් සිදුවිය. 2008 ජුනි වන විට මහ බැංකුව වෙනැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ශුන්‍ය මට්ටමට ළඟා වූ අතර, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීමට මහ බැංකුවට ස්වකීය සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීමට පවා සිදු විය. කෙසේ වුවද, වසරේ අවසාන කාර්තුව තුළ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් සහ ඒ තුළින් ඇති වූ ද්‍රවශීලතා හිඟය හේතුවෙන් මහ බැංකුව සතු ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර වෙනත් විදේශීය ආයෝජන ඉවත් වීම, විදේශීය ණය පියවීම, ප්‍රධාන වශයෙන් ලංකා ධනිජ තෙල් සංස්ථාව විසින් ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය ඇතිවීමට පෙර භාවිතා කරන ලද සැපයුම්කරුවන් විසින් දෙන ලද ණය පහසුකම් නොලැබී යාම හේතුවෙන් බිල්පත් ගෙවීමේ දී විනිමය අනුපාතයට ඇති විය හැකි අයුතු

පීඩනයන් වැළැක්වීමට විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ වෙත නිකුත් කිරීම යනාදියයි. ශුද්ධ විදේශ වත්කම්වල අඩුවීමට සාපේක්ෂව ශුද්ධ දේශීය වත්කම් එයට සුළු වශයෙන් වැඩි අගයකින් ඉහළ ගියේය. ශුද්ධ දේශීය වත්කම්වල වැඩි වීම ප්‍රධාන වශයෙන් මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් 2008 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 100 කින් පමණ වැඩි වීම තුළින් පිළිබිඹු විය.

සංචිත මුදල්හි භාවිතීය අංශයෙහි වර්ධනයන් පිළිබඳව සලකා බලන විට, සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල් වැඩි වූ අතර, මහ බැංකුව වෙනැති වාණිජ බැංකු තැන්පතු අඩු විය. මහ බැංකුව වෙනැති වාණිජ බැංකුවල තැන්පතු අඩුවීමට ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය පදනම් අංක 225 කින් අඩු කිරීම බලපාන ලදී. කෙසේ වුවද, සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල්වල සත්‍ය වර්ධනය රුපියල් බිලියන 12.7 කට පමණක් සීමා විය. වසර අවසානය වන විට ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල අඩුවීමත් සමඟ ව්‍යවහාර මුදල් සඳහා මහජනයා වෙතින් පැවති ඉල්ලුම අඩුවීම මෙයට හේතු වූවා විය හැකිය.

පටු මුදල් සැපයුම (M₁)

මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් හා ඉල්ලුම් තැන්පතුවලින් සමන්විත පටු මුදල් සැපයුම පසුගිය වසර කිහිපය තුළ පැවති සැලකිය යුතු අඩුවීම හා සැසඳීමේ දී තවදුරටත් අඩු වර්ධනයක් පිළිබිඹු කළේය. 2005 අවසාන භාගයේ සිට අධිණිච්ච අඩු වීමේ ප්‍රවණතාවයක්

පෙන්නුම් කළ පටු මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය 2008 දී සියයට 1-7 අතර පරාසයක පැවති අතර, එමගින් එහි වර්ධනය බොහෝ දුරට ස්ථාවරව පත්ව ඇති බව පිළිබිඹු කරයි.

මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් වර්ධනය 2007 අගභාගයේ පැවති සියයට 9 ට සාපේක්ෂව සියයට 5.3 ක මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් පෙන්නීය. මේ අතර, 2008 දෙසැම්බර් මස වන විට ඉල්ලුම් තැන්පතුවල වාර්ෂික වර්ධනය සියයට 2.4 ක් විය. වර්තමාන ඉහළ පොලී අනුපාතික වාතාවරණය තුළ මහජනයා සිය මුදල් පොලී රහිත මූල්‍ය උපකරණවල සිට ඉහළ පොලී උපයන කාලීන තැන්පතුවලට මාරුකිරීම හේතුවෙන් මෙම අඩුවීම සිදුවූවා විය හැකිය.

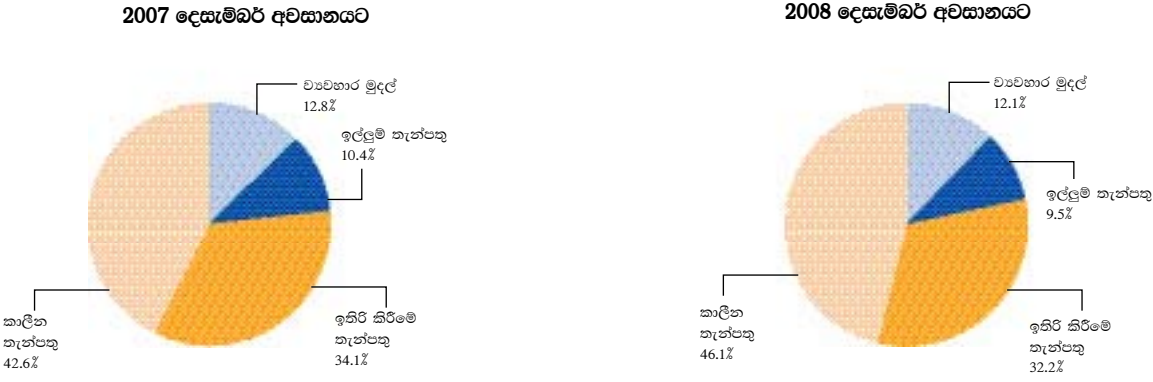
පුළුල් මුදල් සැපයුම (M_{2b})

සංචිත මුදල් හි වර්ධනය දැඩි ලෙස සීමාවීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉහළ ගිය පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් සීමා වූ ණය ප්‍රසාරණයට අනුකූලව වසර තුළ පුළුල් මුදල් සැපයුමේ ප්‍රසාරණය ද සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය 2007 වර්ෂයේ දී සියයට 16.6 ක සිට 2008 වසර අවසානයේ දී සියයට 8.5 ක් දක්වා අඩු වූ අතර, 2008 වර්ෂයෙහි පුළුල් මුදල් සැපයුමේ අපේක්ෂිත වර්ධනය සියයට 11 ක් විය. පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනය සියයට 12.1 ක් විය. ප්‍රධාන වශයෙන් මහජනයා වෙතැති කාලීන හා ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතුවලින් සමන්විත ආසන්න මුදල් ඉහළයෑම හේතුවෙන් පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය සිදුවිය. රුපියල් කාලීන තැන්පතු වර්ධනය වීම නිසා වර්ෂය තුළ ආසන්න මුදල් සියයට 9.5 කින් වර්ධනය විය. 2007 වර්ෂය හා 2008 ප්‍රථම භාගය තුළ විදේශ විනිමය තැන්පතුවල යහපත් වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ ද

2008 ජූලි මස සිට එම ප්‍රවණතාව වෙනස් විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර අවසානය වන විට විදේශ විනිමය තැන්පතු එ. ජ. ඩොලර් අගය අනුව සියයට 9 කින් පමණ අඩු විය. විදේශ විනිමය තැන්පතු වලින් තුනෙන් දෙකක් පමණ වන අනේවාසික විදේශ විනිමය ගිණුම් තැන්පතු සියයට 13 කින් පමණ අඩුවීම මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේය. මූල්‍ය අර්බුදයට පෙර පැවති ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්තියත් ඒ තුළින් විදේශ විනිමය තැන්පතු මත පොලී අනුපාතික අඩුවීමත් හේතුවෙන් ඉහළ රුපියල් පොලී අනුපාතිකවල වාසිය ලබාගැනීමට විදේශ විනිමය තැන්පතුවලින් රුපියල් තැන්පතු වෙත මාරුවීම මෙම තත්ත්වයට හේතුවූවා විය හැකිය.

වත්කම් අංශයෙන් සලකා බැලූ විට, බැංකු පද්ධතිය සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් අඩුවීම නිසා පුළුල් මුදල් සැපයුමේ ප්‍රසාරණයට මුළුමනින්ම හේතුවූයේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් ඉහළ යෑමයි. 2008 අවසානය වන විට මහ බැංකුව හා වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් අඩුවීම හේතුවෙන් බැංකු පද්ධතිය සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් අඩු විය. මහ බැංකුව සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් අඩුවීමට හේතුවූයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කරවලින් විදේශීය ආයෝජන ඉවත් වීම, විශාල බැංකු තෙල් බිල්පත් ගෙවීම සහ විදේශ ණය හා පොලී ගෙවීම් යනාදිය සඳහා විදේශ විනිමය සැපයීමයි. විදේශ වත්කම් දේශීය වත්කම්වලට පරිවර්තනය කිරීම වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් අඩුවීමට ප්‍රධාන හේතුවක් විය. රජය වෙත ලබාදුන් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 75 ක සාමූහික ණය සඳහා බැංකු සතු විදේශ ආයෝජන ආපසු ගැනීම සහ වාණිජ බැංකු සතු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ආයෝජන එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25 කින් වැඩිවීම මේ සඳහා හේතු විය.

7.4 රූප සටහන පුළුල් මුදලේ (M_{2b}) සංයුතිය (ව්‍යවහාර මුදල් හා රුපියල් තැන්පතු)

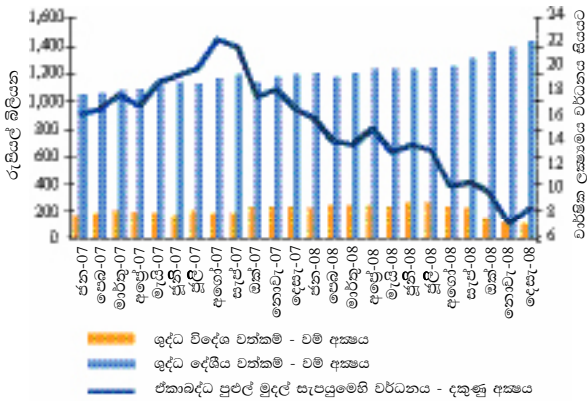

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7.5 රජය සටහන

ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (M_{2b}) වර්ධනය සහ එහි ප්‍රභවයන්

බැංකු පද්ධතිය සතු ශුද්ධ දේශීය වත්කම් වසරේ පළමු භාගය තුළ අඩු වූ නමුත් වසරේ අවසාන භාගය තුළ සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ප්‍රධාන වශයෙන් පෞද්ගලික අංශයට ලබා දෙන ණය ඇතුළත් දේශීය ණය ප්‍රසාරණයේ ඉහළ වර්ධන වේගය මුදල් කළමනාකරණයට සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදු කළේය. කෙසේ නමුත්, ණය ප්‍රසාරණය සීමා කිරීමට මහ බැංකුව විසින් අනුගමනය කළ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හා විවික්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග

හේතුවෙන් ණය ප්‍රසාරණයේ අඩු වීමක් සිදුවිය. දේශීය ණයෙහි වැඩිම ආයතනවයක් දරන පෞද්ගලික අංශයට ලබාදුන් ණය, වර්ෂය තුළ දී අඩු විය. කෙසේ නමුත් වසර අවසාන භාගය වන විට ශුද්ධ රාජ්‍ය ණය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිවීම නිසා ශුද්ධ දේශීය වත්කම් ඉහළ යෑම සිදු විය.

පෞද්ගලික අංශයේ ණය වර්ධනය අඛණ්ඩව පහළ යමින් වසරේ තුන්වන කාර්තුව වන විට තනි අංකයක් දක්වා අඩු විය. පසුගිය වසරේ සියයට 19-27 ක පරාසයක පැවති වර්ධනයට සාපේක්ෂව පෞද්ගලික අංශයේ ණය වර්ධනය 2008 අවසානයේ දී සියයට 7.9 දක්වා අඩු විය. මේ සඳහා සාධක කිහිපයක් බලපාන ලදී. පළමුවෙන් වසරේ ප්‍රථම කාර්තු තුන තුළ ද්‍රවශීලතාවය සීමා කිරීම තුළින් ඉහළ ගිය පොලී අනුපාතික ණය වර්ධනය සීමාවීමට බලපාන ලදී. ගෝලීය ආර්ථිකයේ සෘණාත්මක ඉදිරි දැක්ම, එමගින් දේශීය ව්‍යාපාර වෙත සිදු වූ බලපෑම, සහ ඒ හේතුවෙන් වසර අවසානයේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල ඇති වූ පසුබෑම මෙන්ම ද්‍රවශීලතා හිඟයන් හේතුවෙන් බැංකු ණය ලබාදීම සීමා කිරීම යනාදී කරුණු ණය ප්‍රසාරණය සීමා කිරීමට ආයතන විය. මුළු ණයෙන් වාණිජ බැංකුවල දේශීය බැංකු ඒකක මගින් ලබාදුන් ණයෙහි ප්‍රතිශතය පසුගිය වසරේ මෙන්ම සියයට 86 ක මට්ටමේ නොවෙනස්ව පැවතුණි.

7.2 සංඛ්‍යා සටහන

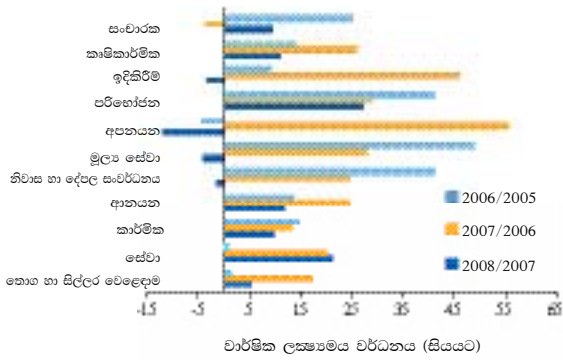
මුදල් සමස්තයන්හි වර්ධනයන්

රුපියල් බිලියන

ශීර්ෂය	2007 අවසානයට	2008 අවසානයට (අ)	වෙනස			
			2007		2008	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
1. සමස්ත ව්‍යවහාර මුදල් එකතුව	173.4	186.1	16.2	10.3	12.7	7.3
1.1 මහජනයා වෙතැති ව්‍යවහාර මුදල්	147.2	155.0	12.1	9.0	7.8	5.3
1.2 වාණිජ බැංකු වෙතැති ව්‍යවහාර මුදල්	26.2	31.1	4.0	18.0	4.9	18.7
2. මහ බැංකුව වෙතැති වාණිජ බැංකු තැන්පතු	91.1	82.3	8.4	10.2	-8.7	-9.6
3. මහ බැංකුව වෙතැති රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතනවල තැන්පතු
4. සංචිත මුදල් (1+2+3)	264.4	268.4	24.6	10.2	4.0	1.5
5. වාණිජ බැංකු වෙතැති මහජනයා සතු ඉල්ලුම් තැන්පතු	119.4	122.3	-5.3	-4.2	2.9	2.4
6. පටු මුදල් සැපයුම M_1 (1.1 + 5)	266.6	277.3	6.9	2.7	10.7	4.0
7. වාණිජ බැංකු වෙතැති කාලීන හා ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	881.2	1,004.9	147.6	20.1	123.7	14.0
8. පුළුල් මුදල් සැපයුම M_2 (6+7)	1,147.7	1,282.2	154.5	15.6	134.5	11.7
9. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු (ආ)	256.3	240.6	45.0	21.3	-15.7	-6.1
10. ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම M_{2b} (8+9)	1,404.0	1,522.8	199.5	16.6	118.8	8.5
මුදල් ගුණකය M_{2b}	5.31	5.67				
සංසරණ ප්‍රවේගය M_{2b} (ඇ)	2.73	3.01				

(අ) තාවකාලික
 (ආ) අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයන්හි නේවාසික තැන්පතු සහ දේශීය බැංකු ඒකකවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතුවලින් දේශීය වගකීම් ලෙස හඳුනාගත් කොටසක් ඇතුළත් වේ.
 (ඇ) වර්ෂය තුළ මුදලෙහි සංසරණ ප්‍රවේගය පෙන්වනු ලබන්නේ කෙරෙන අතර, ද.දේ.නි. අගයන් ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ ජාතික ගිණුම ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ.

7.6 රූප සටහන **තෝරාගත් අංශ සඳහා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ලබාදුන් ණයෙහි වර්ධනය**

බැංකු ණයවල ආංශික වර්ගීකරණයට අනුව ණයවලින් වැඩිම ප්‍රමාණයක් වාණිජමය කටයුතු සඳහා උපයෝගී කර ගෙන ඇත. වාණිජ බැංකු විසින් ලබාදුන් ණයෙන් සියයට 28 ක් අපනයන, ආනයන සහ දේශීය වෙළෙඳ කටයුතු යනාදී වාණිජමය කටයුතු සඳහා විය. ඉතිරියෙන් වැඩිම ප්‍රමාණයක් පරිභෝජන අරමුණ සඳහා වූ අතර එය පෞද්ගලික අවශ්‍යතා සඳහා ලබාගත් ණය, කල්පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ මිල දී ගැනීමට ගත් ණය සහ ණය කාඩ්පත් තුළින් ලබාගත් ණය වලින් සමන්විත විය. බැංකුවලින් ලබාදුන් මුළු ණයෙන් සියයට 24 ක් පාරිභෝජන ආශ්‍රිත කටයුතු සඳහා වූ අතර, නිවාස ඉදිකිරීමේ කටයුතු සඳහා වූ ණය

7.3 සංඛ්‍යා සටහන **වාණිජ බැංකු ණය හා අන්තිකාරම්හි ආංශික ව්‍යාප්තිය^(අ)**

අංශය	2007 අවසානයට	2008 අවසානයට	එකතුවේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස: 2008 අවසානයට	රුපියල් බිලියන වෙනස %	
				2007	2008
වාණිජ	307.3	304.4	28.1	28.0	-0.9
එයින්: අපනයන	72.3	63.2	5.8	56.1	-12.6
ආනයන	93.3	104.6	9.6	24.6	12.0
මූල්‍ය	65.1	62.3	5.8	28.3	-4.2
කෘෂිකාර්මික	40.6	45.1	4.2	26.1	11.1
කර්මාන්ත (ආ)	82.6	90.6	8.4	13.6	9.7
සංචාරක	11.9	13.1	1.2	-3.6	9.5
නිවාස	166.6	164.2	15.2	24.7	-1.4
පරිභෝජන	207.2	264.1	24.4	29.2	27.5
සේවා	52.2	63.4	5.9	20.3	21.4
අනෙකුත්	71.6	76.5	7.1	-10.8	6.8
එකතුව	1,005.1	1,083.7	100.0	21.7	7.8

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (අ) වාණිජ බැංකු වල දේශීය බැංකු ඒකක මගින් ලබාදුන් ණය හා අන්තිකාරම් පමණි. අන්තිකාරම්වලට එකතු වෙමින් පවත්නා මුදල් ශීර්ෂයන් හැර ණය, අයිරා හා වට්ටම් කළ බිල්පත් ඇතුළත්ය.
 (ආ) ඉංජිනේරු සහ ගොඩනැගිලි ව්‍යාපාර, කැණීම් සහ ධීවර කර්මාන්ත සඳහා දෙන ලද අන්තිකාරම් ඇතුළත් වේ.

සියයට 15 ක් විය. ණය සඳහා වූ ඉල්ලුමේ අඩුවීමට අනුකූලව විවිධ අංශ විසින් අවශෝෂණය කරනු ලැබූ ණයෙහි ද අඩුවීමක් දක්නට ලැබිණි. අපනයන කටයුතු සඳහා දුන් ණය සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවීම හේතුවෙන් වාණිජ කටයුතු සඳහා දුන් ණයෙහි පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 28 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2008 තුළ සියයට 1 ක අඩුවීමක් පැවතිණි. එසේම පාරිභෝජන කටයුතු සඳහා දෙනු ලැබූ ණයෙහි වර්ධනය ද 2007 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 29.2 ට සාපේක්ෂව 2008 දී සියයට 27.5 දක්වා අඩු වූ අතර, නිවාස අවශ්‍යතා සඳහා දෙනු ලැබූ ණය පසුගිය වසර තුළ පැවති සියයට 24.7 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2008 තුළ සියයට 1.4 කින් අඩු විය.

ශුද්ධ රාජ්‍ය ණය වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ 2007 මට්ටමට වඩා අඩු අගයක් වාර්තා කළ ද, ඉන්පසු මහ බැංකුවෙන් හා වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගත් ණය හේතුවෙන් ක්‍රමයෙන් වැඩි විය. වසර තුළ ශුද්ධ රාජ්‍ය ණයෙහි සමස්ත වැඩිවීම රුපියල් බිලියන 198 ක් විය. මෙයින් මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඉහළ යෑම සහ රජයට දුන් කාවකාලික අත්තිකාරම් තුළින් වූ වැඩිවීම රුපියල් බිලියන 116 ක් වූ අතර වාණිජ බැංකු විසින් දුන් ණය වැඩිවීම රුපියල් බිලියන 82 ක් විය. මහ බැංකුව වෙනැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඉහළ යෑමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතා හිඟය මගහරවා ගැනීමට මහ බැංකුව විසින් ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිල දී ගැනීමයි. වාණිජ බැංකුවලින් ගත් ණයෙහි වැඩි වීම සිය ආයෝජන කළඹ තුළ ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල වැඩිවීම, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල වැඩිවීම සහ බැංකු අයිරාවේ වැඩිවීම තුළින් පිළිබිඹු වේ. රජයේ දේශීය ණය උපයෝජනය අපේක්ෂිත මට්ටම ඉක්මවා යෑමට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේ අපේක්ෂිත පරිදි විදේශීය මූල්‍යන නොලැබීම, මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තුළ අරමුදල් රැස්කිරීමේ දුෂ්කරතා සහ රාජ්‍ය ආදායම අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩුවීම යනාදී කරුණුය.

වසර තුළ රාජ්‍ය සංස්ථා මගින් ලබාගත් ණයෙහි යම් අඩුවීමක් පැවතිය ද එය අපේක්ෂිත මට්ටමින් අඩු නොවුණි. රාජ්‍ය සංස්ථා මගින් උපයෝජනය කරන ලද ණය දෙසැම්බර් අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 47 ක් වූ අතර, මෙයින් වසර තුළ රුපියල් බිලියන 2 ක ශුද්ධ ණය පියවීමක් පිළිබිඹු කරයි. රාජ්‍ය සංස්ථා විසින් උපයෝජනය කරන ලද ණයෙන් විශාල ප්‍රමාණයකට දායක වන ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව විසින් ලබාගත් ණයෙහි අඩු වීම මෙයට හේතු විය. වසර තුළ ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට ලබාදුන්

7.4 සංඛ්‍යා සටහන

මූල්‍ය සමීක්ෂණය හා තුඩුදුන් සාධක

රුපියල් බිලියන

ශීර්ෂය	2007 අවසානයට	2008 අවසානයට(අ)	වෙනස			
			2007		2008	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
මූල්‍ය සමීක්ෂණය (M ₁) තුඩුදුන් සාධක	1,752.3	1,918.7	250.7	16.7	166.4	9.5
ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	204.7	75.8	53.7	35.9	-128.9	-63.0
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	1,547.6	1,842.9	197.0	14.6	294.9	19.1
දේශීය ණය	2,094.7	2,429.4	296.7	16.5	334.7	16.0
රජයේ ශුද්ධ ණය ගැනීම	545.4	764.9	34.7	6.8	219.5	40.2
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණය	49.2	47.0	17.6	55.7	-2.2	-4.5
පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණය	1,500.0	1,617.5	244.4	19.5	117.5	7.8
අනෙකුත් අයිතම් (ශුද්ධ)	-547.1	-586.5	-99.7	22.3	-39.4	7.2

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

ණය රුපියල් බිලියන 5 කින් අඩු වී සමස්ත නොපිය වූ ණය රුපියල් බිලියන 33 ක් විය. දෙවැනි විශාලතම ණයගැතියා වන ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය තවදුරටත් බැංකු පද්ධතිය වෙත තම ණය පියවීමේ සිදු කරන නමුත් සමස්ත ණය බැඳීම් අඩු වී ඇත්තේ ඉතා සුළු වශයෙනි. මේ අතර, රාජ්‍ය ඖෂධ නීතිගත සංස්ථාව හා ලංකා පොහොර සමාගම විසින් ලබාගත් ණය වසර තුළ වැඩිවීම හේතුවෙන්, රාජ්‍ය සංස්ථා විසින් උපයෝජනය කරන ලද සමස්ත ණය අඩු වූයේ පහත් මට්ටමකිනි.

මූල්‍ය සමීක්ෂණය

පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වාර්ෂික වර්ධනය අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවයට අනුකූලව මූල්‍ය සමීක්ෂණය මගින් මනිනු ලබන පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය ද අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කෙරිණි. මූල්‍ය සමීක්ෂණයට අනුව මනිනු ලබන පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය 2007 සැප්තැම්බර් මස සිට අඩු වූ අතර, 2008 වර්ෂය තුළ දී ද සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. ඒ අනුව, එහි වාර්ෂික වර්ධනය 2007 සැප්තැම්බර් අග දී සියයට 20 ක් පමණ වූ අතර, 2007 අවසානයේ දී එය සියයට 16.7 දක්වාත්, 2008 අවසානය වන විට සියයට 9.5 දක්වාත් තවදුරටත් අඩු විය. බැංකු පද්ධතිය තුළ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් අඩුවීමේ තත්ත්වය තුළ මෙම වර්ධනයට මුළුමනින්ම හේතුවූයේ පෞද්ගලික අංශයට හා රජයට දුන් ණය වැඩිවීම හේතුවෙන් බැංකු පද්ධතියේ හා ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් හි ශුද්ධ දේශීය වත්කම් ඉහළ යෑමයි. මූල්‍ය සමීක්ෂණය මගින් ආවරණය කරනු ලබන මුළු වත්කම්වලින් සියයට 5 කට පමණ ආයතනවය සපයනු ලබන ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්

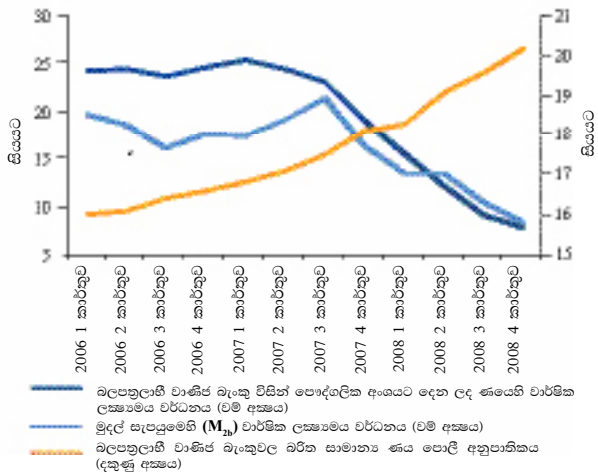
විසින් පෞද්ගලික අංශයට ලබාදුන් ණය, ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත වසර අවසානය වන විට සියයට 16.7 දක්වා අඩු වුවද, වසරෙහි වැඩි කාලයක් තුළ සියයට 20 ඉක්මවූ සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ වර්ධනයක් පැවතුණි. ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල ඉතිරිකිරීම් හා කාලීන තැන්පතු ද 2008 වර්ෂය තුළ සියයට 32 ක් වූ ඉහළ අගයකින් වර්ධනය විය. කෙසේ වුවද, වාණිජ බැංකුවල මෙන්ම බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල ද පෞද්ගලික අංශයට ලබාදුන් ණය සහ තැන්පත්වල අඩු වර්ධනයක් පිළිබිඹු කළේය.

7.4 පොලී අනුපාතික

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2008 වසර තුළ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික නොවෙනස්ව පවත්වා ගෙන ගිය අතර, වඩාත් ප්‍රමාණාත්මක පාලන උපාය මාර්ග හරහා වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යාමට ඉඩ සලස්වන ලදී. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය පිළිවෙලින් සියයට 10.50 ක් සහ සියයට 12.0 ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවතිණි. වාණිජ බැංකුවලට සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය යටතේ ණය ලබාගත හැකි කෝටාව අවසන් වූ විට දඩ පොලියක් මත ප්‍රතිවිකුණුම් කවුළුවෙන් තවදුරටත් ණය ලබාගැනීමට හැකිවන ලෙස 2007 නොවැම්බර් මස හඳුන්වා දුන් දඩ පොලී අනුපාතිකය ද 2008 වසර තුළ නොවෙනස්ව පැවතිණි. දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය තුළින් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම ණයෙහි අධික ප්‍රසාරණය බලාපොරොත්තු වූ ආකාරයට සීමා කර ගැනීමට උපකාරී විය. වසරේ දෙවන භාගය තුළ උද්ධමනය පහළ යාමත් සමග බොහෝ වෙළෙඳපොළ කොටස් තුළ මූර්ත පොලී අනුපාතික ධනාත්මක බවක් පෙන්වීය.

1. මූල්‍ය සමීක්ෂණය දැනට ලබාගත් පිළිබඳ වඩාත් පුළුල් මිනුමක් වන අතර, එය බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා මහ බැංකුවට අමතරව බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු හා ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් ආවරණය කරනු ලබයි.

7.7 රූප සටහන පොලී අනුපාතික, මුදල් සහ පොද්ගලික අංශයට ලබාදුන් ණය

මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික

2008 වසර තුළ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවයේ උච්චාවචනයන් හේතුවෙන් කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකවල යම් විචලනයක් පැවතිය ද පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව ඒවා වෙනස් වූයේ පටු පරාසයක් තුළය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙළෙඳපොළ සහභාගි වන්නන්ට සියයට 19 ක දඩ පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම ලබාදීම හේතුවෙන් ඒකීය මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල විචලනය අවම වූ අතර, එය අන්තර් බැංකු වෙළෙඳපොළ තුළ කිසියම් ස්ථායීතාවයක් ඇති කිරීමට හේතු විය. කෙසේ වුවද, විශේෂයෙන් 2008 සැප්තැම්බර් සිට නොවැම්බර් අතර වැඩි කාලයක් තුළ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් පවතින විට ඒකීය මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ ගිය අතර, බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය සියයට 17 -19 අතර ඉහළ

7.5 සංඛ්‍යා සටහන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයන්හි වෙනස්වීම්

දිනය	ප්‍රතිමුදල් ගැනුම් අනුපාතිකය	ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය	බැංකු අනුපාතිකය	සියයට	
				ප්‍රති විකුණුම් පනවා ඇති දඩ පොලී අනුපාතිකය	මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකය
2004 .11 .10	7.50	9.00	15.00		
2005 .05 .13	7.75	9.25	15.00		
2005 .06 .15	8.25	9.75	15.00		
2005 .09 .13	8.50	10.00	15.00		
2005 .12 .22	8.75	10.25	15.00		
2006 .06 .16	9.00	10.50	15.00		
2006 .07 .24	9.125	10.625	15.00		
2006 .07 .28	9.625	11.125	15.00		
2006 .12 .15	10.00	11.50	15.00		
2007 .02 .23	10.50	12.00	15.00		
2007 .12 .03	10.50	12.00	15.00		19.00

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පරාසයක පැවතිණි. මුදල් වෙළෙඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයන් පවතින විට එම අනුපාතික සියයට 13-15 අතර පරාසයක පැවතිණි. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩුකිරීම සහ 2008 ඔක්තෝබර් මස මැද සිට වෙළෙඳපොළ සහභාගිත්ව ආයතන සඳහා ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් ලබාදීම ලිහිල් කිරීම නිසා මුදල් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා අවහිරතාවයන් ලිහිල් විය. එම නිසා ද්‍රවශීලතාවයේ වර්ධනය පිළිබිඹු කරමින් වසර අගවන විට ඒකීය මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික පහත වැටිණි. අන්තර් බැංකු රුපියල් ගනුදෙනු සඳහා අර්පණය කරන පොලී අනුපාතිකයන්හි සාමාන්‍යය වන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකය ද වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයට අනුව විචලනය වූ අතර, එම අනුපාතික ද ඒකීය මුදල් වෙළෙඳපොළ අනුපාතිකවලට සමානව විචලනය විය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2008 වසරේ මුල් මාස 8 තුළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය අවශෝෂණය කර ගැනීම සඳහා විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු පවත්වා ගෙන යන ලදී. දෛනික විවිධ වෙළෙඳපොළ වෙන්දේසියන්හි බර්ත සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය සියයට 11.09 ත් සියයට 11.99 ත් අතර පරාසයක උච්චාවචනය වූ අතර, ස්ථාවර පදනමක් මත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් අලෙවි කිරීම සඳහා පැවැත් වූ වෙන්දේසියන්හි බර්ත සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය සියයට 14.54 ත් සියයට 18.67 ත් අතර පරාසයක පැවතිණි. වසර මැද භාගය වන විට මහ බැංකුව වෙනැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය සම්පූර්ණයෙන්ම පාහේ අවසන්ව පැවැති බැවින් මෙම කාලය තුළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කරගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් තම සුරැකුම්පත් ද නිකුත් කරන ලදී. කල්පිරීම දින 14 ත් 21 ත් අතර වූ මෙම සුරැකුම්පත්වල වාර්ෂික පොලී අනුපාතික සියයට 14.40 ත් සියයට 16.52 ත් අතර පරාසයක පැවතුණු අතර, එක්දින පදනම මත

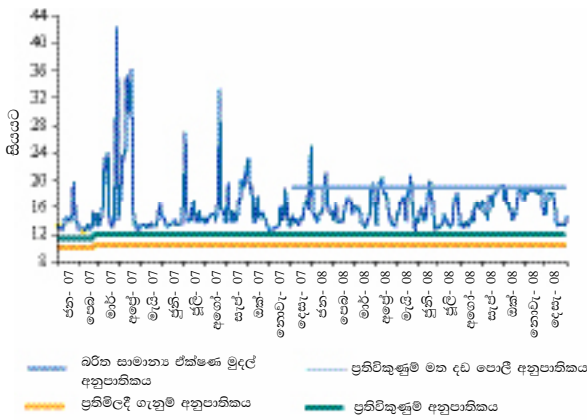
7.6 සංඛ්‍යා සටහන මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික

දිනය	ශ්‍රී.ලං.ම.බැංකු ප්‍රතිමුදල් ගැනුම් අනුපාතිකය	ශ්‍රී.ලං.ම.බැංකු ප්‍රතිමුදල් වෙන්දේසි අනුපාතිකය	සියයට			
			බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය		ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකය	
			කාලවර්ෂය	මාසික සාමාන්‍යය	කාලවර්ෂය	මාසික සාමාන්‍යය
දෙසැ.-06	10.00	11.06	14.47	13.55	14.73	13.80
දෙසැ.-07	10.50	11.98	24.99	15.40	21.75	15.69
මාර්.-08	10.50	11.90	17.58	15.69	18.58	16.13
ජූනි.-08	10.50	11.68	13.11	15.31	13.31	15.60
සැප්.-08	10.50	-	19.34	17.18	19.53	17.62
දෙසැ.-08	10.50	10.96	14.66	15.13	13.74	15.57

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

7.8 රූප සටහන

බරිත සාමාන්‍ය ඒකමණ මුදල් අනුපාතිකය සහ මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික

නිකුත් කළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සුරැකුම්පත්වල පොලී අනුපාතික සියයට 11.64 ත් සියයට 11.95 ත් අතර පරාසයක පැවතුණි.

තැන්පතු සහ ණය පොලී අනුපාතික

තැන්පතු සහ ණය පොලී අනුපාතික 2008 වසර තුළ දී ද ඉහළ යාමේ ප්‍රවණතාවයක් පෙන්වීය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් පවත්වාගෙන යාමෙහි ප්‍රතිඵලය වශයෙන් ණය පිරිවැය ඉහළ ගිය අතර, තැන්පතු ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා බැංකු විසින් සිය තැන්පතු අනුපාතික ඉහළ නංවන ලදී. වාණිජ බැංකුවල සමස්ත ණය කළඹට අදාළ පොලී අනුපාතිකවල විචලනය පිළිබිඹු කරන බරිත සාමාන්‍ය ණය දීමේ අනුපාතිකය 2008 වසර තුළ ඉහළ යාමේ නැඹුරුවක් පෙන්වීය. ප්‍රමුඛ ණය ගැනුම්කරුවන් සඳහා දුන් ණයවලට අදාළ පොලී අනුපාතිකවල විචලනය පමණක් පිළිබිඹු කරන බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය පොලී අනුපාතිකය ද ක්‍රමයෙන් ඉහළ යාම සිදුවිය. දිගුකාලීන මූල්‍ය ආයතනයන්හි ණය දීමේ පොලී අනුපාතිකයන්හි ද එක් එක් ආයතන අනුව වෙනස්කමක් පැවතිය ද සාමාන්‍යයෙන් වසර තුළ ඉහළ යාමක් පැවතිණි. වාණිජ බැංකු විසින් ණය කාඩ්පත් මගින් ගෙවීමට ඇති හිඟ මුදල් සඳහා අය කර ගන්නා දඩ පොලී අනුපාතික 2007 පැවති සියයට 30 - 42 අතර පරතරය හා සැසඳීමේ දී 2008 දී සියයට 30 - 48 මට්ටමේ පැවතිණි. වාණිජ බැංකු වෙතැති රුපියල් තැන්පතු සඳහා වූ පොලී අනුපාතික, විශේෂයෙන් ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතික, ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු අනුපාතිකවල ඉහළ යාමට වඩා සාපේක්ෂව ඉහළ ආන්තිකයකින් ඉහළයාම සිදුවිය. තැන්පතු පොලී අනුපාතිකවල ඉහළ යාමේ ප්‍රවණතාවය නෛතික පොලී අනුපාතිකය සහ වෙළෙඳපොළ

7.7 සංඛ්‍යා සටහන

තැන්පතු හා ණය පොලී අනුපාතික (අ)

ආයතනය	සියයට	
	2007 අවසානයට	2008 අවසානයට
වාණිජ බැංකු		
තැන්පතු පොලී අනුපාතික		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	8.50-20.00	8.50-20.25
ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	3.00-16.50	3.00-16.50
බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය	10.31	11.63
බරිත සාමාන්‍ය ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතිකය	15.49	16.89
ණය පොලී අනුපාතිකය		
බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය අනුපාතිකය	17.95	18.50
බරිත සාමාන්‍ය ණය අනුපාතිකය	18.08	20.17
වාණිජ බැංකු නොවන ආයතන		
තැන්පතු පොලී අනුපාතික		
ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව		
ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	5.00	5.00
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	15.00	15.00
රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	16.00	20.00
ඩී.එෆ්.සී.සී. බැංකුව		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	18.00	18.00
ණය පොලී අනුපාතික		
ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව (අ)	17.00-18.00	19.00-20.00
රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව (අ)	15.00-16.50	23.00-24.00
ඩී.එෆ්.සී.සී. බැංකුව	20.00-25.00	22.50-23.00
ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය (අ)	11.00	11.00

(අ) වාණිජ බැංකු හා වාණිජ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන සපයන ලද අනුපාතික මත පදනම් වේ.
(ආ) නිවාස ණය පමණි.

පොලී අනුපාතිකය තුළින් ද පිළිබිඹු විය. දිගුකාලීන මූල්‍ය ආයතනවල තැන්පතු පොලී අනුපාතික ද බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ පොලී අනුපාතික ඉහළ යාමට අනුරූපීව ඉහළ යාම සිදුවිය.

විදේශ විනිමය තැන්පතු සඳහා වාණිජ බැංකු විසින් ගෙවනු ලබන පොලී අනුපාතික ද ලොව ප්‍රධාන ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතිකයන්ගේ පහළ යාමට අනුරූපීව 2008 වසර තුළ දී ද පහත දමන ලදී. එ. ජ . ඩොලර්වලින් පවත්වාගෙන යන ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු සඳහා ගෙවන පොලී අනුපාතික 2007 වසර අග දී සියයට 0.20 - 5.06 පරාසයක සිට 2008 වසර අග දී සියයට 0.20 - 3.93 පරාසයක් දක්වාත්, එම කාලීන තැන්පතු සඳහා ගෙවන පොලී අනුපාතික 2007 වසර අග දී සියයට 1.13 - 6.53 පරාසයක සිට 2008 වසර අග දී සියයට 1.13 - 6.00 පරාසයක් දක්වාත් පහත වැටුණි.

රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලද අනුපාතික

දේශීය වෙළෙඳපොළ සෙසු පොලී අනුපාතික හා සසඳන විට රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ඵලදා අනුපාතික වෙනස්

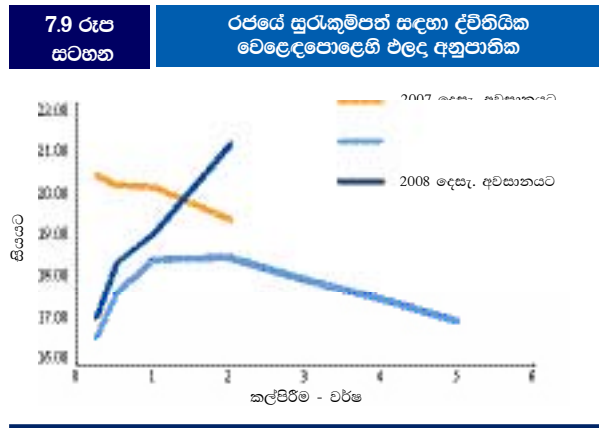
7.8 සංඛ්‍යා සටහන	රජයේ සුරැකුම්පත් ඵලද අනුපාතික	
	සියයට	
	2007 දෙසැම්බර් අවසානයට	2008 දෙසැම්බර් අවසානයට
ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ		
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්		
දින 91	21.30	17.33
දින 182	19.99	18.57
දින 364	19.96	19.12
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර		
වර්ෂ 2	15.50(අ)	20.53
වර්ෂ 3	15.99(ආ)	20.34
වර්ෂ 4	14.32(ඇ)	19.60
රුපියල් ණය	18.40	18.40
ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ		
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්		
දින 91	20.37	-
දින 182	20.13	18.36
දින 364	20.11	19.03
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර		
වර්ෂ 2	19.34	21.06
වර්ෂ 3	-	-
වර්ෂ 4	-	-

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) වර්ෂ 2 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2007 නොවැම්බර් මාසයේදීය.
 (ආ) වර්ෂ 3 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2007 ඔක්තෝබර් මස අගදීය.
 (ඇ) වර්ෂ 4 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2007 අප්‍රේල් මස අගදීය.

උපනතියක් පෙන්වුම් කරන ලදී. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ විදේශ ආයෝජකයන් සඳහා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ විවෘත කිරීම හේතුවෙන් වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ ඒ සඳහා ලැබුණ විදේශ ආයෝජන ඉහළ යාමත් ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය ආරම්භ වනම එම ආයෝජනවලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ආපසු රැගෙන යාමත්ය. ඒ අනුව රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් සඳහා වූ ඵලද අනුපාතික ප්‍රථම කාර්තු තුනෙහි බොහෝ කාලයක් තුළ පහත ගියද, ඉන් පසු ඉහළ යන්නට විය.

2008 මැද භාගය දක්වා පහත වැටුණු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලද අනුපාතික ඉන්පසු ඉහළ යාම සිදුවිය. වසර 2 ක පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලද අනුපාතික 2008 ජනවාරි මස සියයට 18.58 සිට 2008 මැයි මස මැද වන විට සියයට 17.79 දක්වා පහත වැටුණු අතර, ඉන්පසු 2008 අගවන විට සියයට 20.53 දක්වා ඉහළ යාම සිදුවිය. මේ හා සමානව ඵලද අනුපාතික වෙනස්වීම වසර 3 ක පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ද දක්නට ලැබිණි. වසරේ දෙවන භාගයේ අවස්ථා කිහිපයක දී වසර 4 ක

පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම ද සිදුවිය. වසර අග කාලය තුළ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ආයෝජනය කර තිබූ විදේශ මුදල් පිටතට ගලා යාම සහ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා හිඟය පොළී අනුපාතික ඉහළ යාමේ පීඩනයක් ඇතිවීමට දායක විය.

ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා වක්‍රය 2008 වසර තුළ සාපේක්ෂ වශයෙන් කෙටිව පැවතිය ද නෙවන කාර්තුව තුළ දී කිසියම් වර්ධනයක් දක්නට ලැබිණි. ඉහළ උද්ධමනකාරී තත්ත්වය හේතුවෙන් වසරේ මුල්භාගය තුළ මධ්‍ය හා දිගුකාලීන පරිණත කාලයකින් යුත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වූ වෙළෙඳපොළ සාපේක්ෂ වශයෙන් අක්‍රියව පැවතිණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා වක්‍රය එම කාලය තුළ කෙටිව පැවතිණි. කෙසේ වුව ද ඉන් පසුව උද්ධමනය සහ උද්ධමන අපේක්ෂා ක්‍රමයෙන් අඩුවීම නිසා ඵලදා වක්‍රය 2007 අග දී වසර 2 සිට 2008 තෙවන කාර්තුව තුළ වසර 5 දක්වා දීර්ඝ විය. එසේ වුව ද, ඵලදා වක්‍රයෙහි දක්නට ලද මෙම හිතකර වර්ධනයන්ට විරුද්ධ වර්ධනයක් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ වල ඇතිවූ අහිතකර තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අවසාන කාර්තුව තුළදී ඇති විය.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් මත ඵලද අනුපාතික

2008 වසර තුළදී, නිකුත් කරන ලද සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් හි කුපන අනුපාතික, 2007 වසරේ පැවති සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු අගයක් වූ සියයට 13.50 - 17.50 අතර මට්ටමේ සිට 2008 වසරේ දී සියයට 17.0 - 24.0 අතර පැවතුණි. 2008 දී පැවති ඉහළ පොළී අනුපාතික වාතාවරණය පිළිඹිබු කරමින් මාස 1-3 අතර කල්පිරීමෙන් යුත් වාණිජ පත්‍රිකා හි පොළී අනුපාතික 2007 දී පැවති සියයට 15.0 - 24.24 මට්ටමේ සිට 2008 වසර තුළ නිකුත් කිරීමේ අවස්ථාවේදී සියයට 18.25 - 27.0 අතර පරාසයක් දක්වා ඉහළ යන ලදී.

7.5 මුදල් ප්‍රතිපත්ති වර්ධනයන්, ගැටලු සහ ඉදිරි දැක්ම

ඉල්ලුම් පීඩනයන් ගෙන් ඇදුණු උද්ධමනය මැනීම සඳහා යටිතල උද්ධමනය වැදගත් අංගයක් ලෙස සැලකීම නිසා ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2008 වර්ෂයේ දී මූලික උද්ධමනය පිළිබඳ දත්ත ප්‍රකාශයට පත්කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. මූලික උද්ධමනය මැනීමේ අරමුණ වන්නේ මහ බැංකුවකට එහි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග තුළින් පාලනය කළ හැකි වන පරිදි උද්ධමනයේ දිගුකාලීන ප්‍රවණතා හඳුනා ගැනීමයි. මූලික උද්ධමනය මැනීමේ විවිධ ක්‍රම අතර, සමස්ත උද්ධමනයෙන් ආහාර හා බලශක්ති ඉවත් කර මූලික උද්ධමනය මැනීම රටවල් ගණනාවක් විසින් භාවිතා කරනු ලබන අතර, මෙම මාපකය 2008 වර්ෂයේ දී මූලික උද්ධමනය ගණනය සඳහා ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. වර්තමාන මූලික උද්ධමන දර්ශකය, කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය (කො.පා.මි.ද.) (2002 = 100) පදනම් කොට සකස් කරන අතර, මේ සඳහා එහි මුළු මිල දර්ශකයෙන් ආහාර හා බලශක්ති කාණ්ඩයන් සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කරනු ලැබේ. ආහාර හා බලශක්ති කාණ්ඩ තුළින් හටගන්නා උද්ධමනය සාමාන්‍යයෙන් සංක්‍රමණික වන අතර, මහ බැංකු එවැනි කෙටිකාලීන වෙනස්වීම්වලට ප්‍රතිචාර නොදක්වති. එයට හේතුව, එසේ ප්‍රතිචාර දැක්වුවහොත් එමගින් උද්ධමනයේ හා නිෂ්පාදනයේ වර්ධනයන් තවදුරටත් ඉහළ විචලනයන්ට පාත්‍ර වීමට එය හේතුවිය හැකි බැවිනි. කෙසේ වෙතත්, පාරිභෝගික භාණ්ඩ පැසෙහි සියයට 49 ක් පමණ වන ආහාර හා බලශක්ති කාණ්ඩ දෙක සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කිරීමෙන් ලබා ගන්නා මූලික උද්ධමන දර්ශකයෙහි යම් යම් දුර්වලකම් තිබිය හැකි බව හඳුනා ගෙන ඇත. විශේෂයෙන්ම පාරිභෝගික භාණ්ඩ පැසෙන් විශාල කොටසක් ඉවත් කිරීමත්, 2008 හි ආහාර හා බලශක්ති මිල ගණන් තියුණු ලෙස ඉහළ යාමත් හේතුවෙන් මූලික හා මතුපිට උද්ධමනය අතර පරතරය වැඩි වී ඇත. මෙවන් මූලික උද්ධමන මාපකයක් ඉල්ලුමෙන් ඇදුණු උද්ධමනය නිර්ණය කිරීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් දර්ශකයක් වන නමුත් මතුපිට උද්ධමන දර්ශකය හා මෙම මූලික උද්ධමන දර්ශකය අතර පවතින පරතරය වැඩි බැවින් මූලික උද්ධමනය පිළිබඳව මහජනතාව තුළ ඇති විශ්වාසය වර්ධනය කිරීම අපහසු කාර්යයක් වන අතර, එම නිසා උද්ධමන අපේක්ෂාවන් පාලනය කිරීමේ දී මෙහි ප්‍රයෝජනවත්භාවය අවම වේ. එම නිසා, මහ බැංකුව වැඩි දියුණු කළ මූලික උද්ධමන මිනුමක් හඳුන්වාදීම සඳහා මූලික උද්ධමනය ගණනය කිරීමේ විකල්ප ක්‍රම ගවේෂණය කරමින් සිටියි.

මිල ස්ථායීතාවය ළඟා කර ගැනීම සහ පවත්වාගෙන යාම සඳහා සාමාන්‍ය මහජනතාව අපේක්ෂා කරන උද්ධමනය සමග මහ බැංකුවේ අපේක්ෂිත උද්ධමන සංඛ්‍යාවල සමගාමී බවක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අපේක්ෂිත උද්ධමනය මැනීමේ හා ඇගයීමේ වැදගත්කම සලකා, මහ බැංකුව 2007 වර්ෂයේ දී ක්‍රමික පදනමක් මත උද්ධමන අපේක්ෂා පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් පැවැත්වීම ආරම්භ කළේය. නමුත්, මුදල් ප්‍රතිපත්තියට මගපෙන්වීමක් කිරීමට හැකි ප්‍රශස්ථ ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම සඳහා අපේක්ෂිත උද්ධමන මිනුමෙහි ඇති යම් යම් ගැටලු විසඳිය යුතු වේ. මේ අතර, සමීක්ෂණයේ ආවරණය පුළුල් කිරීම, එහි ප්‍රයෝජන පිළිබඳ දැනුම්වත් කොට එමගින් ආර්ථික ඒකක විසින් ඒ සඳහා සුදුසු පරිදි ප්‍රතිචාර දැක්වීමට පෙළඹවීම, සමීක්ෂණ ක්‍රමවේදය දියුණු කිරීමට සමීක්ෂණ මත පදනම් වන හා වෘත්තීමය පුරෝකථන මත පදනම් වන උද්ධමන අපේක්ෂාවන් සංයෝග කිරීම හඳුන්වාදීම හා උද්ධමන අපේක්ෂා පිළිබඳ සමීක්ෂණයේ ගුණාත්මක භාවය දියුණු කිරීම සඳහා විශේෂයෙන් කුටුම්භයන් හි දැනුම්වත්භාවය වැඩිදියුණු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණය සාර්ථක වීමට සහ ඒ අනුව මුදල් කළමනාකරණය නිසි පරිදි සිදුකිරීමට ඉතා වැදගත් වේ. මහ බැංකුව 2008 හා 2009 ආරම්භයේ දී දේශීය මූල්‍ය සමාගම්වල, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙහි සහ එමගින් සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියේම ස්ථායීතාව තහවුරු කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කළේය. මේවායින් එක් ක්‍රියාමාර්ගයක් නම්, මූල්‍ය පද්ධතියේ මනා ක්‍රියාකාරීත්වය හා පද්ධතියට ඇති අවදානම් අවම කිරීමේ අරමුණින්, ද්‍රවශීලතා අපහසුතාවලට මුහුණ පෑ මූල්‍ය සමාගම්වලට ද්‍රවශීලතාවය ලබා දීමය. කෙසේ වුවද, මෙලෙස ද්‍රවශීලතාවය ලබාදීමේ දී වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය නිරායාසයෙන් ඉහළ යන බැවින්, මහ බැංකුව එය ස්ථිර පදනමක් යටතේ නැවත අවශෝෂණය නොකළහොත් එය උද්ධමනකාරී පීඩනයන්ට තුඩු දෙයි. මේ අතර, මෙලෙස වැඩිපුර ලබාදුන් ද්‍රවශීලතාවය ක්ෂණිකව අවශෝෂණය කිරීමට යාමේ දී වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකවලට බලපාන බැවින් එමගින් මුදල් කළමනාකරණය අපහසු කරවයි. එමනිසා, දියුණු කළ අධීක්ෂණ හා විචක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග තුළින් මූල්‍ය පද්ධතියේ, එනම් මූල්‍ය ආයතනවල හා මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙහි, ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම වැදගත් වන අතර, එය

මුදල් කළමනාකරණය සාර්ථක වීමට ද හේතුවේ. එමෙන්ම මුදල් ප්‍රතිපත්තිය නිසි ලෙස පවත්වාගෙන යා හැකි පරිදි මුදල් සම්ප්‍රේෂණය සාර්ථකව සිදුවීමට ද එය උපකාරී වනු ඇත.

මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති කටයුතු කෙරෙහි විනිමය අනුපාතික කළමනාකරණය තුළින් ද අපහසුතා ඇති විය හැක. විදේශ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය පවත්වාගෙන යාම හා ශ්‍රී ලංකාවේ නිල විදේශ සංචිත කළමනාකරණය මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් ලෙස සලකනු ලැබේ. විශේෂයෙන්ම, බාහිර කම්පනවලින් හටගත් කැලඹීම් සහිත කාල පරිච්ඡේදවල මෙලෙස විනිමය අනුපාතිකය කළමනාකරණය කිරීම මහ බැංකුවට එහි මුදල් කළමනාකරණ කටයුතු සහ විශේෂයෙන්ම සියලු වෙළෙඳපොළවල ස්ථායීතාවය රැකගැනීම සම්බන්ධයෙන් අපහසුතාවයන් ඇතිකරයි. බාහිර කම්පනවලින් ඇතිවන පීඩනයන්ගෙන් විනිමය අනුපාතිකයේ ඇතිවන අධික උච්චාවචනයන් අඩු කිරීම සඳහා සහ එමගින් අනෙකුත් සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යයන්ට ඇතිවන අහිතකර බලපෑම අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුවට විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි මැදිහත්වීමට සිදුවේ. මෙවැනි මැදිහත්වීම්වලින් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි ස්ථායීතාවය පවත්වාගත හැකි වුවත්, එයින් දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වයට අවදානමක් ඇති විය හැක. උදාහරණයක් වශයෙන්, වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයුවහොත් ඒ තුළින් ඇති වන රුපියල් ද්‍රවශීලතාවයේ හිඟය පොලී අනුපාතික මත ඉහළ යාමේ පීඩනයක් ඇති කළ හැකි අතර, මෙය අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය හා අනුකූල නොවිය හැක. මෙවන් වාතාවරණයක් තුළ, විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ මැදිහත්වීම හේතුවෙන් අවශෝෂණය කරන ලද රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය වෙළෙඳපොළට නැවතත් ලබා දෙමින් මුදල් ප්‍රසාරණය අපේක්ෂිත මට්ටමේම පවත්වා ගැනීමට මහ බැංකුවට සිදුවනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, ද්‍රවශීලතා හිඟය ප්‍රමාණයෙන් විශාල නම් බැංකු විසින් ද්‍රවශීලතා හිඟකම හේතුවෙන් අපහසුතාවලට මුහුණ දීමට සිදුවන බැවින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයට අනුකූලව අපේක්ෂිත අන්දමට තම ණය දීමේ කටයුතු වර්ධනය කිරීමට පැකිලෙනු ඇත.

2009 වර්ෂයේ මුදල් ඉලක්කයන් සපුරාලීම විශාල වශයෙන් විදේශ හා රාජ්‍ය අංශවල අපේක්ෂිත ක්‍රියාකාරීත්වය මත රඳා පවතියි. 2009 වසර තුළ, පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි සියයට 14 ක වාර්ෂික සාමාන්‍යය

වර්ධනයක් අපේක්ෂා කරන අතර, මෙය සියයට 5 ක පමණ අපේක්ෂිත ආර්ථික වර්ධනය සහ ද.දේ.නි.යේ අවධිමතකය අනුව මනිනු ලබන සියයට 9 ක පමණ වූ උද්ධමනය සැලකිල්ලට ගෙන පුරෝකථනය කර ඇත. 2008 හා 2009 වසර තුළ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවයන් අඩුකිරීමෙන් මුදල් සැපයුමට ඇතිවිය හැකි ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑම ශුන්‍ය කිරීමට හැකි වන ලෙස 2009 වසරේ සංචිත මුදල් වර්ධනයේ සාමාන්‍යය සියයට 5 ක් ලෙස පුරෝකථනය කර ඇත. මුදල් වැඩසටහන සඳහා ගෙවුම් ශේෂයේ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 450 ක අතිරික්තයක් හා රජයට දෙන ශුද්ධ ණය රුපියල් බිලියන 17.5 ක් ලෙස උපකල්පනය කොට ඇත. එමෙන්ම පෞද්ගලික අංශය සඳහා වන ණය 2008 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 15-16 ක් වැනි ඉහළ පරාසයකින් වර්ධනය වේ යැයි අපේක්ෂා කරනු ලැබේ. එහෙත් මෙම ඉලක්ක ළඟාකර ගැනීම විශාල වශයෙන් විදේශ හා රාජ්‍ය අංශවල ක්‍රියාකාරීත්වය මත රඳාපවතිනු ඇත. පසුගිය වසරවල දී මෙන්ම මහ බැංකුව වසර තුළ ඇති වන ප්‍රවණතා හොඳින් නිරීක්ෂණය කර, එම විචල්‍යයන්හි යම් වැදගත් වෙනස්වීම් හඳුනාගතහොත් සුදුසු පරිදි මුදල් ඉලක්ක සංශෝධනය කරනු ඇත.

2009 වසරේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, කරුණු කිහිපයක් නිසා පෙරට වඩා අභියෝගකාරී වනු ඇත. උද්ධමනය අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කරන අතර, එය මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කිරීමට ඉඩ සලස්වයි. ලෝක ආර්ථික පසුබෑමට අනුව විදේශ ඉල්ලුමේ අඩුවීමක් පවතින නිසා දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයට පහසුකම් සලසනු පිණිස මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කිරීමට ඉහළ ඉල්ලුමක් පවතී. 2009 මුදල් වැඩසටහන ද මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කිරීමක් අපේක්ෂා කරයි. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය නිසා දැනටමත් පීඩනයට පත්වී ඇති විදේශීය අංශයට තවදුරටත් ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම විමර්ශණය කරමින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කිරීම ඉතා ප්‍රවේශමෙන් කළයුතුය. තවද, රජය අපේක්ෂා කරන විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහයන් ලැබෙන තෙක්, දේශීය බැංකු ක්‍රමය තුළින් මූල්‍යනය කිරීම අපේක්ෂා කිරීමේ අවදානමක් පවතින අතර, එම තත්ත්වය තුළ පොලී අනුපාතික අඩුකිරීම තුළින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කිරීමකින් තොරව පවා මුදල් ප්‍රසාරණයක් ඇතිවනු ඇත. ණය සඳහා ඇති ඉල්ලුම අඩු වී ඇති අතර, වර්තමාන පීඩිත වාතාවරණය තුළ තම ද්‍රවශීලතාවය ආරක්ෂා කර ගැනීම හා ණය ආපසු නොලැබීමේ අවදානම අවම කරගැනීමේ අභිලාෂයෙන් බැංකු ද ණය දීමට පැකිලීමක් පෙන්නුම් කරනු ලැබේ.

